

Κώστας Ζάμπας Πολιτικός Μηχανικός Δρ ΕΜΠ. Σκιάθου 43- 11254 Αθήνα.
Τηλέφωνο: 210-2237167 Φαξ: 210-2237257 Ηλεκτρονική διεύθυνση: c-zambas@hol.gr

Αθήνα 4/2/2015

Προς τον Πρόεδρο τους μη κερδοσκοπικού σωματείου «Διάζωμα» κ. Σταύρο Μπένο
την Προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Αρκαδίας κ. Άννα Καραπαναγιώτου

Θέμα: Μελέτη αποκατάστασης αρχαίου θεάτρου Μαντινείας

1. Γενικά.

Στις 9/10/2014 επισκεφθήκαμε από κοινού με τον Πρόεδρο του Διαζώματος κ. Σ. Μπένο και με πρωτοβουλία του, το αρχαίο θέατρο της Μαντινείας όπου συναντήσαμε την προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Αρκαδίας κ. Άννα Καραπαναγιώτου και επιστημονικό προσωπικό της εφορείας και συζητήσαμε το θέμα της εκπόνησης μελέτης για την αποκατάσταση του μνημείου. Στη συνέχεια λάβαμε από την Εφορεία σχετικό υλικό με βιβλιογραφικά στοιχεία, που αφορούν στο αρχαίο θέατρο, βάσει των οποίων και της αυτοψίας συντάσσεται η παρούσα πρόταση για τη μελέτη.

Το αρχαίο θέατρο της Μαντινείας βρίσκεται στο δυτικό άκρο της αρχαίας αγοράς στον περιφραγμένο αρχαιολογικό χώρο, στον οποίο τα τελευταία χρόνια γίνονται εργασίες καθαρισμού και ανάδειξης από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αρκαδίας (εικ. 1,2). Το θέατρο αποκαλύφθηκε στις ανασκαφές της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής τον 19ο αιώνα και θεωρείται ότι κατασκευάστηκε τον 4^ο αιώνα π.Χ.¹

Το κοίλο διαθέτει επτά κερκίδες, είναι διαμορφωμένο σε τεχνητή επίχωση στο φυσικό επίπεδο έδαφος, περιβάλλεται από ημικυκλικό ανάλημμα με λίθινο θώρακα κτισμένο με πολυγωνικό σύστημα, στο οποίο είναι διαμορφωμένες κλίμακες επικοινωνίας με το άνω διάζωμα. Σώζονται οι κατώτερες σειρές καθισμάτων και η ορχήστρα, η οποία είναι τμήμα κύκλου ακτίνας 10,85 μ. (εικ. 3)². Σώζονται επίσης τα ερείπια του σκηνικού οικοδομήματος (εικ. 2).

2. Υφιστάμενη κατάσταση.

Τα λίθινα αρχιτεκτονικά μέλη του κοίλου διατηρούνται γενικώς σε καλή κατάσταση, αλλά όσα είναι θραυσμένα ή έντονα παραμορφωμένα χρειάζονται συγκολλήσεις, σφραγίσεις, ανατάξεις (εικ. 4-7). Από τα διάσπαρτα μέλη που βρίσκονται συγκεντρωμένα κυρίως στο χώρο του σκηνικού οικοδομήματος θα ήταν δυνατό κάποια να επανέλθουν στην αρχική θέση τους στο κοίλο. Σε λίγες

¹ Για τις γαλλικές ανασκαφές και τα συμπεράσματά τους για την ταυτότητα του μνημείου βλ. Fougères, G. 1890. *Fouilles de Mantinée. II. Topographie Intérieure*. Bulletin Correspondance Hellénique 14: 245-271. Βλ. επίσης Αλεξοπούλου Ι. *Μαντινέη- Ερατινέη. Ιστορική και Αρχαιολογική ανασκόπηση της Αρχαίας Μαντινείας*. Αθήνα 1976, 100-106.

² Βλ. Α. Καραπαναγιώτου (http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=6524).

περιπτώσεις θα ήταν επιτρεπτό βάσει της αναστηλωτικής δεοντολογίας να γίνουν προσθήκες από νέο υλικό.

Τα σωζόμενα τμήματα των δυο αναλημμάτων των παρόδων έχουν υποστεί παραμορφώσεις και διανοίξεις αρμών και σε ορισμένες θέσεις παρατηρούνται πτώσεις λιθοπλίνθων ή οριακές καταστάσεις ισορροπίας (εικ. 8-11). Η κύρια αιτία είναι οι ωθήσεις των γαιών και η ανάπτυξη του φυτικού ριζικού συστήματος πίσω από τους λίθους.

Στο περιφερειακό ανάλημμα παρατηρούνται επίσης παραμορφώσεις και διανοίξεις αρμών κυρίως στην καλοδιατηρημένη δυτική είσοδο (εικ. 12,13).

3. Προτάσεις.

Η υπηρεσία διαθέτει γενικό ψηφιακό τοπογραφικό του χώρου με αραιά σημεία του θεάτρου και αποτύπωση του θεάτρου και των ερειπίων της αγοράς σε κλίμακα 1/50 υπό Σ. Σταυροπούλου (2012).

Για την αποκατάσταση του θεάτρου απαιτείται λεπτομερής αποτύπωση του μνημείου σε κλίμακα 1/20 που θα περιλαμβάνει κάτοψη του κοίλου και των αναλημμάτων, αξονική τομή του κοίλου με προβολές των λίθινων τμημάτων του προς βορρά και νότο, όψεις και τομές των αναλημμάτων των παρόδων, όψεις και τομές του περιφερειακού αναλήμματος ιδίως στην περιοχή της δυτικής εισόδου. Για τα διάσπαρτα μέλη θα συνταχθούν δελτία σε κλίμακα 1/10 και θα γίνουν προτάσεις επανένταξης τους στο μνημείο.

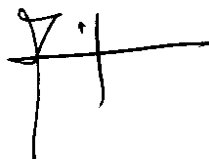
Επί των σχεδίων αυτών θα καταγραφεί η παθολογία και λεπτομερείς προτάσεις για τις ανατάξεις, τις συγκολλήσεις με οπλισμούς τιτανίου, τις σφραγίσεις και τις προσθήκες από νέο υλικό.

Για τις ιδιότητες των υλικών και για τα προτεινόμενα υλικά συντήρησης και αποκατάστασης θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερο ερευνητικό πρόγραμμα.

Ο χρόνος εκπόνησης της μελέτης εκτιμάται σε 3 μήνες και η δαπάνη της σε 35.000€.

Η δαπάνη του έργου θα προσδιοριστεί από τη μελέτη, αλλά υπολογίζεται χονδρικά σε 350.000€.

Ο Μηχανικός



Κ. Ζάμπας

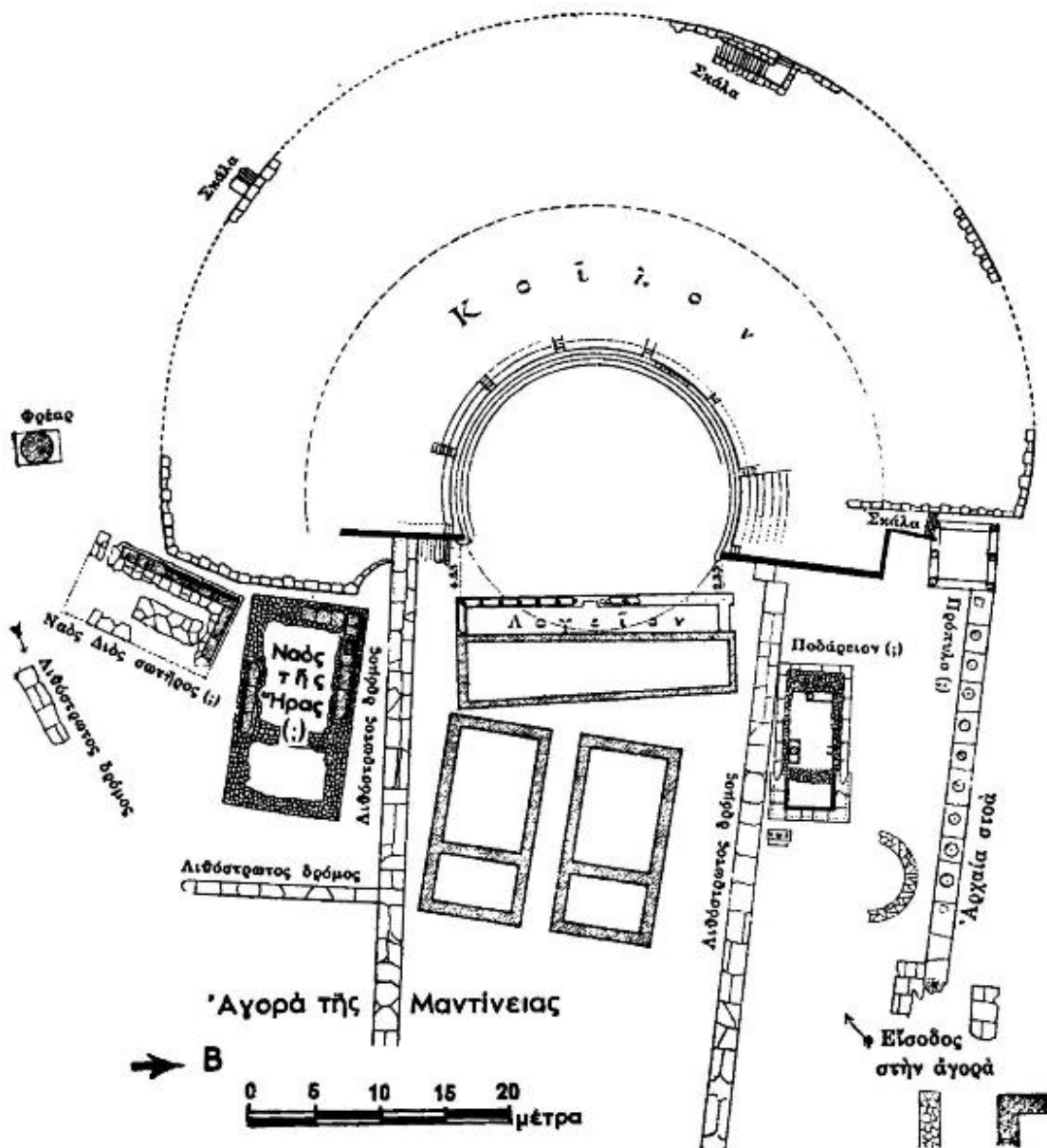
Πολιτικός Μηχανικός Δρ ΕΜΠ



Εικ. 1. Γενική άποψη του θεάτρου και της αγοράς από Δ.



Εικ. 2. Γενική άποψη του θεάτρου από Α. Σε πρώτο πλάνο τα ερείπια του σκηνικού οικοδομήματος.



Εικ. 3. Σχέδιο από Παπαχατζής, Ν. 2002. *Πανσανίου Ελλάδος Περιήγησις, Αχαιικά και Αρκαδικά*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, ληφθέν από Fougères, G. 1890, Pl. XVII.,



Εικ. 4. Γενική άποψη των κάτω σειρών του κοίλου. Βόρειο ήμισυ.



Εικ. 5. Γενική άποψη των κάτω σειρών του κοίλου. Νότιο ήμισυ.



Εικ. 6. Η κατάσταση των λίθινων μελών του κοίλου.



Εικ. 7. Η ακραία κλίμακα προς Ν.



Εικ. 8. Το ανάλημμα της νότιας παράδου.



Εικ. 9. Το ανάλημμα της βόρειας παράδου.



Εικ. 10. Παραμορφώσεις στο ανάλημμα της βόρειας παρόδου.



Εικ. 11. Πτώση λίθων και παραμορφώσεις στη ΒΑ γωνία του βόρειου αναλήμματος.



Εικ. 12. Το ανάλημμα της δυτικής εισόδου από Δ.



Εικ. 13. Το ανάλημμα της δυτικής εισόδου από Ν.